

TRƯỜNG ĐẠI HỌC THƯƠNG MẠI
KHOA :HTTT KINH TẾ & TMĐT

BÀI THẢO LUẬN
HỌC PHẦN: CHỦ NGHĨA XÃ HỘI KHOA HỌC

ĐỀ TÀI: Quan điểm của chủ nghĩa Mac-Lênin về thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội. Liên hệ với tất yếu và những điểm cơ bản của thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam .

GV hướng dẫn : Lại Quang Mừng

Nhóm sinh viên thực hiện: Nhóm 5

Lớp học phần:20104HCMI0121

PHỤ LỤC

I. LỜI MỞ ĐẦU.....	3
II. NỘI DUNG.....	4
1.Quan niệm của chủ nghĩa Mac-Lênin về thời kỳ quá độ lên CNXH.....	4
1.1. Khái niệm thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội.....	4
1.2.Tính tất yếu khách quan của thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội	4
1.3.Thực chất, đặc điểm của thời kỳ quá độ lên CNXH.....	5
1.3.1. Thực chất của thời kì quá độ lên chủ nghĩa xã hội.....	5
1.3.2. Đặc điểm của thời kì quá độ lên chủ nghĩa xã hội.....	5
-Lĩnh vực kinh tế:.....	5
-Lĩnh vực chính trị:.....	5
-Lĩnh vực tư tưởng-văn hóa:.....	6
-Lĩnh vực xã hội:.....	6
2.Liên hệ tính tất yếu và những điểm cơ bản của thời kỳ quá độ lên CNXH ở Việt Nam.....	6
2.1.Tính tất yếu của thời kỳ quá độ lên CNXH ở Việt Nam.....	6
2.2.Những điểm cơ bản của thời kỳ quá độ lên CNXH ở Việt Nam.....	7
-Trên lĩnh vực kinh tế:.....	7
-Trên lĩnh vực chính trị:.....	7
-Trên lĩnh vực tư tưởng - văn hoá:.....	8
III. KẾT LUẬN.....	8

I. LỜI MỞ ĐẦU

Chủ nghĩa Mác-Lênin là học thuyết khoa học và cách mạng, là hệ tư tưởng của giai cấp công nhân, chỉ rõ lợi ích của giai cấp công nhân của nhân dân lao động. Đồng thời chỉ rõ con đường để đạt được lợi ích đó - con đường xây dựng thành công Chủ nghĩa xã hội và Chủ nghĩa cộng sản. Trong chủ nghĩa Mác-Lênin được chia thành 3 bộ phận đó là: Triết học Mác-Lênin, Kinh tế chính trị Mác-Lênin, Chủ nghĩa xã hội khoa học. Trong đó Chủ nghĩa xã hội khoa học là bộ phận nghiên cứu về những quy luật chuyển biến từ tư bản lên chủ nghĩa xã hội và phương hướng xây dựng xã quan điểm về văn hóa, kinh tế.... Một trong ba bộ phận của chủ nghĩa Mác-Lênin đó là Chủ nghĩa xã hội khoa học cũng có quan điểm của Chủ nghĩa xã hội mới. Lực lượng thực hiện sự chuyển biến đó là giai cấp vô sản và nhân dân lao động. Chủ nghĩa Mác-Lênin có nhiều quan điểm ví dụ như: quan điểm về chiến tranh quân đội và bảo vệ tổ quốc, quan điểm về con người, nghĩa Mác-Lênin về thời kì quá độ lên chủ nghĩa xã hội. Việt Nam là một trong 5 nước hiện nay vẫn đi theo đường lối chủ nghĩa xã hội vì vậy quan điểm này có liên quan mật thiết đến nước ta trong thời kì quá độ lên chủ nghĩa xã hội tại Việt Nam

II. NỘI DUNG

1. Quan niệm của chủ nghĩa Mac-Lênin về thời kỳ quá độ lên CNXH.

1.1. Khái niệm thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội.

-Thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội là thời kỳ cải tạo cách mạng sâu sắc, triệt để xã hội tư bản chủ nghĩa, trên tất cả các lĩnh vực: Kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, xây dựng từng bước cơ sở vật chất- kỹ thuật và đời sống tinh thần của chủ nghĩa xã hội.

Thời kỳ quá độ là thời kỳ lâu dài, gian khổ bắt đầu từ khi giai cấp công nhân và nhân dân lao động giành được chính quyền đến khi xây dựng xong về cơ bản cơ sở vật chất- kỹ thuật của chủ nghĩa xã hội

-Có 2 loại hình quá độ lên xã hội chủ nghĩa:

- *Quá độ trực tiếp lên chủ nghĩa xã hội*: Đối với các nước đã trải qua chủ nghĩa tư bản phát triển. (Cho đến nay quá độ trực tiếp lên chủ nghĩa xã hội từ chủ nghĩa tư bản phát triển chưa từng diễn ra).
- *Quá độ gián tiếp lên chủ nghĩa xã hội* : Đối với các nước chưa từng trải qua chủ nghĩa tư bản hoặc những nước đã trải qua chủ nghĩa tư bản ở trình độ thấp.

1.2. Tính tất yếu khách quan của thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội .

1.2. Tính tất yếu khách quan của thời kỳ quá độ lên CNXH.

Một là: Chủ nghĩa tư bản và chủ nghĩa xã hội khác nhau về bản chất

- Chủ nghĩa tư bản được xây dựng trên cơ sở chế độ tư hữu tư bản chủ nghĩa về tư liệu sản xuất, dựa trên chế độ áp bức bóc lột.
- Chủ nghĩa xã hội xây dựng trên cơ sở công hữu tư liệu sản xuất là chủ yếu, không còn các giai cấp đối kháng, không còn chế độ áp bức, bóc lột. muốn có được xã hội như vậy thì ta cần phải có một khoảng thời gian nhất định.

Hai là: Chủ nghĩa xã hội được xây dựng trên nền sản xuất đại công nghiệp có trình độ cao. Chủ nghĩa tư bản đã tạo ra tiền đề vật chất- kỹ thuật nhất định cho Chủ nghĩa xã hội. Nhưng muốn tiền đề đó phục vụ cho chủ nghĩa xã hội thì chủ nghĩa xã hội cần phải tổ chức, sắp xếp lại. Đối với những nước chưa trải qua công nghiệp hóa, hiện đại hóa tiến lên xã hội chủ nghĩa thì thời kỳ quá độ có thể phải kéo dài với nhiệm vụ trọng tâm là tiến hành công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa.

Ba là: Các quan hệ xã hội của chủ nghĩa xã hội không tự phát nảy sinh trong lòng chế độ tư bản chủ nghĩa, đó là kết quả của quá trình xây dựng và cải tạo xã hội chủ nghĩa. Dù sự phát triển của chủ nghĩa tư bản có ở mức cao đến mấy thì cũng chỉ tạo ra tiền đề vật chất – kỹ thuật, điều kiện hình thành các quan hệ xã hội mới- xã hội chủ nghĩa. Do vậy, cần phải có thời gian để xây dựng, phát triển các quan hệ đó.

Bốn là: Xây dựng chủ nghĩa xã hội là một công cuộc mới mẻ, khó khăn và phức tạp, cần phải có thời gian để giai cấp công nhân từng bước làm quen với những công việc đó.

Thời kỳ quá độ ở những nước có trình độ phát triển kinh tế xã hội khác nhau thì khác nhau. Đối với những nước đã trải qua chủ nghĩa tư bản phát triển ở trình độ cao thì khi tiến lên chủ nghĩa xã hội, thời kỳ quá độ có thể tương đối ngắn, còn những nước có nền kinh tế lạc hậu, phát triển chủ nghĩa tư bản ở trình độ trung bình, kém phát triển thì phải kéo dài hơn và gặp phải nhiều khó khăn phức tạp hơn.

1.3. Thực chất, đặc điểm của thời kỳ quá độ lên CNXH.

1.3.1. Thực chất của thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội

Thực chất của thời kỳ quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa xã hội là thời kỳ diễn ra cuộc đấu tranh giai cấp giữa giai cấp tư sản đã bị đánh bại không còn là giai cấp thống trị và những thế lực chống phá chủ nghĩa xã hội với giai cấp công nhân và quần chúng nhân dân lao động. Cuộc đấu tranh giai cấp diễn ra trong điều kiện mới là giai cấp công nhân đã nắm được chính quyền nhà nước, quản lý tất cả các lĩnh vực đời sống xã hội. Cuộc đấu tranh giai cấp với những nội dung, hình thức mới, diễn ra trong lĩnh vực chính trị, kinh tế, tư tưởng - văn hóa, bằng tuyên truyền vận động là chủ yếu, bằng hành chính và luật pháp.

1.3.2. Đặc điểm của thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội

Thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội là thời kỳ cải tạo cách mạng sâu sắc, triệt để xã hội tư bản chủ nghĩa trên tất cả các lĩnh vực, kinh tế, chính trị, xã hội, văn hóa, xây dựng từng bước cơ sở vật chất - kỹ thuật và đời sống tinh thần của chủ nghĩa xã hội. Đó là thời kỳ lâu dài, gian khổ bắt đầu từ khi giai cấp công nhân và nhân dân lao động giành được chính quyền đến khi xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội. Có các đặc điểm sau:

-Lĩnh vực kinh tế:

- Thời kỳ quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa xã hội, về phương diện kinh tế, tất yếu tồn tại nền kinh tế nhiều thành phần trong một hệ thống kinh tế quốc dân thông nhất.
- Trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội, cần thực hiện việc sắp xếp, bố trí lại các lực lượng sản xuất hiện có của xã hội, cải tạo quan hệ sản xuất cũ, xây dựng quan hệ sản xuất mới theo hướng tạo ra sự phát triển cân đối của nền kinh tế, bảo đảm phục vụ ngày càng tốt đời sống của nhân dân lao động. Việc sắp xếp bố trí lại các lực lượng sản xuất của xã hội nhất định không thể theo ý muốn chủ quan nóng vội mà phải tuân theo tính tất yếu khách quan của các quy luật kinh tế, đặc biệt là quy luật quan hệ sản xuất phù hợp với trình độ phát triển của lực lượng sản xuất.

-Lĩnh vực chính trị:

- Thời kỳ quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa xã hội, về phương diện chính trị, là việc thiết lập, tăng cường chuyên chính vô sản mang thực chất của nó là

việc giai cấp công nhân nắm và sử dụng quyền lực nhà nước trấn áp giai cấp tư sản, tiến hành một xã hội không giai cấp, tiến hành cuộc đấu tranh chống lại những thế lực thù địch, chống phá sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội; là sự thống trị của giai cấp công nhân với chức năng thực hiện dân chủ đối với nhân dân, tổ chức xây dựng và bảo vệ chế độ mới, chuyên chính với những phần tử thù địch, chống lại nhân dân; là tiếp tục cuộc đấu tranh giữa giai cấp vô sản đã chiến thắng những chưa phải toàn thắng với giai cấp tư sản đã thất bại nhưng chưa phải thất bại hoàn toàn. Cuộc đấu tranh diễn ra trong điều kiện mới – giai cấp công nhân đã trở thành giai cấp cầm quyền, với nội dung mới – xây dựng toàn diện xã hội mới, trọng tâm là xây dựng nhà nước có tính kinh tế, và hình thức mới – cơ bản là hòa bình tổ chức xây dựng.

-Lĩnh vực tư tưởng-văn hóa:

- Thời kì quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa xã hội còn tồn tại nhiều tư tưởng khác nhau, chủ yếu là tư tưởng vô sản và tư tưởng tư sản. Giai cấp công nhân thông qua đội tiên phong của mình là Đảng Cộng sản từng bước xây dựng văn hóa vô sản, nền văn hóa mới xã hội chủ nghĩa, tiếp thu giá trị văn hóa dân tộc và tinh hoa văn hóa nhân loại, bảo đảm đáp ứng nhu cầu văn hóa-tinh thần ngày càng tăng của nhân dân.

-Lĩnh vực xã hội:

- Do kết cấu của nền kinh tế nhiều thành phần quy định nên trong thời kì quá độ còn tồn tại nhiều giai cấp, tầng lớp và sự khác biệt giữa các giai cấp tầng lớp xã hội, các giai cấp, tầng lớp vừa hợp tác, vừa đấu tranh với nhau. Trong xã hội của thời kỳ quá độ còn tồn tại sự khác biệt giữa nông thôn, thành thị, giữa lao động trí óc và lao động chân tay. Bởi vậy, thời kì quá độ lên chủ nghĩa xã hội, về phương diện xã hội là thời kì đấu tranh giai cấp chống áp bức, bất công, xóa bỏ tệ nạn xã hội và những tàn dư của xã hội cũ để lại, thiết lập công bằng xã hội trên cơ sở thực hiện nguyên tắc phân phối theo lao động là chủ đạo.

2.Liên hệ tính tất yếu và những điểm cơ bản của thời kỳ quá độ lên CNXH ở Việt Nam.

2.1.Tính tất yếu của thời kỳ quá độ lên CNXH ở Việt Nam.

Quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam bắt đầu từ năm 1954 ở Miền Bắc và năm 1975 trên phạm vi cả nước theo kiểu quá độ gián tiếp hoặc như V. I. Lênin nói là kiểu “đặc biệt của đặc biệt”. Đó là sự lựa chọn tất yếu dựa trên những căn cứ sau:

Căn cứ vào quan điểm của Chủ nghĩa Mác –Lênin cho rằng, ở những nước nghèo nàn lạc hậu, chậm phát triển về kinh tế vẫn có khả năng tiến thẳng lên chủ nghĩa xã hội mà không phải trải qua chế độ tư bản chủ nghĩa.

Căn cứ vào xu thế phát triển của thời đại ngày nay là thời đại quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa xã hội trên phạm vi toàn thế giới, mở đầu bằng cuộc cách mạng xã hội chủ nghĩa Tháng Mười Nga vĩ đại. Đó cũng là thời đại độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, nên nhiều nước đã đi lên chủ nghĩa xã hội, bỏ qua chế độ tư bản chủ nghĩa như Trung Quốc, Việt Nam, Cu Ba, Triều Tiên, Lào...

Căn cứ vào điều kiện lịch sử của cách mạng nước ta, trong quá trình phát triển của cách mạng Việt Nam, con đường quá độ lên chủ nghĩa xã hội bỏ qua chế độ tư bản

trước hết là sự lựa chọn của chính Đảng ta: Ngay từ “Cương lĩnh chính trị năm 1930” đến “Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội” được trình bày ở Đại hội VII năm 1991, Đảng ta đều thể hiện bản lĩnh chính trị về con đường đi lên chủ nghĩa xã hội.

Cùng với sự lựa chọn của Đảng ta là sự lựa chọn của chính nhân dân lao động nước ta khi theo Đảng làm cách mạng là muốn có cuộc đời ấm no, hạnh phúc. Để mang lại ấm no, hạnh phúc cho nhân dân không có con đường nào khác là con đường đi lên chủ nghĩa xã hội.

Làm cách mạng là muốn có cuộc đời ấm no, hạnh phúc. Để mang lại ấm no, hạnh phúc cho nhân dân không có con đường nào khác là con đường đi lên chủ nghĩa xã hội.

Trong thời gian qua, Đảng ta chủ trương đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, tạo nền tảng để đi lên chủ nghĩa xã hội

Đảng ta vẫn khẳng định đi lên chủ nghĩa xã hội, đó là con đường duy nhất đúng đắn. Chủ nghĩa xã hội vẫn là khuynh hướng phát triển khách quan của thời đại. Nó không chỉ là lý tưởng mà là hiện thực sinh động trong quá trình phát triển của cách mạng Việt Nam

Hiện nay, mặc dù trước mắt, chủ nghĩa tư bản còn có tiềm năng phát triển về kinh tế, chủ nghĩa xã hội hiện thực sụp đổ ở Liên Xô và Đông Âu, nhưng Đảng ta vẫn khẳng định đi lên chủ nghĩa xã hội, đó là con đường duy nhất đúng đắn. Chủ nghĩa xã hội vẫn là khuynh hướng phát triển khách quan của thời đại. Nó không chỉ là lý tưởng mà là hiện thực sinh động trong quá trình phát triển của cách mạng Việt Nam.

2.2.Những điểm cơ bản của thời kỳ quá độ lên CNXH ở Việt Nam.

Đặc điểm nổi bật của thời kỳ quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa xã hội là sự tồn tại những yếu tố của xã hội cũ bên cạnh những nhân tố mới của chủ nghĩa xã hội trong mối quan hệ vừa thống nhất vừa đấu tranh với nhau trên tất cả các lĩnh vực của đời sống kinh tế - xã hội.

-Trên lĩnh vực kinh tế:

- Thời kỳ quá độ là thời kỳ tất yếu còn tồn tại một nền kinh tế nhiều thành phần trong một hệ thống kinh tế quốc dân thống nhất. Đây là bước quá độ trung gian tất yếu trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội, không thể dùng ý chí để xóa bỏ ngay kết cấu nhiều thành phần của nền kinh tế, nhất là đối với những nước còn ở trình độ chưa trải qua sự phát triển của phương thức sản xuất tư bản chủ nghĩa.
- Nền kinh tế nhiều thành phần trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội được xác lập trên cơ sở khách quan của sự tồn tại nhiều loại hình sở hữu về tư liệu sản xuất với những hình thức tổ chức kinh tế đa dạng, đan xen hỗn hợp và tương ứng với nó là những hình thức phân phối khác nhau, trong đó hình thức phân phối theo lao động tất yếu ngày càng giữ vai trò là hình thức phân phối chủ đạo.

-Trên lĩnh vực chính trị:

- Do kết cấu kinh tế của thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội đa dạng, phức tạp, nên kết cấu giai cấp của xã hội trong thời kỳ này cũng đa dạng phức tạp. Nói

chung, thời kỳ này thường bao gồm: giai cấp công nhân, nông dân, tầng lớp trí thức, những người sản xuất nhỏ, tầng lớp tư sản và một số tầng lớp xã hội khác tùy theo từng điều kiện cụ thể của mỗi nước. Các giai cấp, tầng lớp này vừa hợp tác, vừa đấu tranh với nhau.

-Trên lĩnh vực tư tưởng - văn hoá:

- Trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội còn tồn tại nhiều yếu tố tư tưởng và văn hoá khác nhau. Bên cạnh tư tưởng xã hội chủ nghĩa còn tồn tại tư tưởng tư sản, tiểu tư sản, tâm lý tiểu nông, V.V.. Theo V.I. Lênin, tính tự phát tiểu tư sản là “kẻ thù giấu mặt hết sức nguy hiểm, nguy hiểm hơn so với nhiều bọn phản cách mạng công khai”. Trên lĩnh vực văn hoá cũng tồn tại các yếu tố văn hoá cũ và mới, chúng thường xuyên đấu tranh với nhau.

III. KẾT LUẬN

Tóm lại, quan điểm của chủ nghĩa Mác Lê-nin về thời kỳ quá độ lên CNXH đã cho ta thấy được những đặc điểm và tình hình xã hội ở thời kỳ quá độ đi lên chủ nghĩa xã hội. Qua đó ta thấy được đây là thời kỳ cải tiến cách mạng từ xã hội tiền tư bản chủ nghĩa và tư bản chủ nghĩa sang xã hội chủ nghĩa. Đó là sự tồn tại đan xen lẫn nhau giữa các yếu tố, bộ phận của cả 2 kết cấu kinh tế xã hội cũ và mới. Nó được thể hiện trên mọi lĩnh vực đời sống xã hội gồm: kinh tế, văn hóa, xã hội... Cho đến nay đã có nhiều nghiên cứu nêu ra các quan niệm về thời kỳ quá độ đi lên CNXH theo cách tiếp cận khác nhau, song đều có chung một cách biểu hiện là thời kỳ độc lập tương đối, một xã hội mà ở đó các lĩnh vực cơ bản chưa hoàn toàn là xã hội chủ nghĩa. Nói cách khác trong xã hội của thời kỳ quá độ đi lên CNXH, cái cũ và cái mới tồn tại đan xen, vừa chi phối ảnh hưởng lẫn nhau, vừa đấu tranh lẫn nhau để từng bước cho ra đời một thực thể xã hội mới, đúng nghĩa là xã hội chủ nghĩa.

STT	HỌ VÀ TÊN	LỚP	NHIỆM VỤ	MỨC ĐỘ HOÀN THÀNH	ĐIỂM
30	Nguyễn Thị Quyên (NT)	K55SD3	Kết luận	Hoàn thành tốt	9.5
31	Nguyễn Minh Tân	K55SD3	Mở đầu	Hoàn đúng thời gian vẫn còn thiếu ý	8
32	Nguyễn Thị Hồng Thắm	K55SD3	Thuyết trình + PP + word	Hoàn thành tốt, tích cực đóng góp ý kiến	9.5
33	Phan Ích Thịnh	K55SD3	2.1 Tính tất yếu của thời kỳ quá độ đi lên CNXH ở Việt Nam	Hoàn thành tốt, không đóng góp ý kiến trong quá trình làm	8.5
34	Lê Thị Hồng Thơm	K55SD3	Khái niệm thời kỳ quá độ đi lên CNXH Tính tất yếu khách quan của thời kỳ quá độ đi lên CNXH	Hoàn thành đúng thời gian, nhưng vẫn còn sai sót trong quá trình làm	8.5
35	Vũ Anh Thư	K55SD3	2.2 Những đặc điểm cơ bản của thời kỳ quá độ lên CNXH ở Việt Nam	Hoàn thành tốt	9
36	Đặng Thu Thùy	K55SD3	1.3 Thực chất, đặc điểm của thời kỳ quá độ đi lên CNXH	Hoàn thành tốt	9

(BẢNG ĐÁNH GIÁ THÀNH VIÊN)